

Sygn. akt VIII Ga 122/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Elżbieta Kala

Protokolant stażysta Joanna Dudzińska

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa: **(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.**

przeciwko: **M. J.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 10 kwietnia 2013 r., sygn. akt VIII GC 1442/12 upr

1. oddała apelację

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 600 zł. (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego

Sygn. Akt VIII Ga 122/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) Sp. z o.o. wniosła pozew, w którym domagała się zasądzenia od pozwanej M. J. kwoty 6298,72 zł z ustawowymi odsetkami. Nadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że z pozwaną wiąże ją umowa kaucyjnej gwarancyjnej zawarta w treści umowy o roboty budowlane nr (...) z dnia 7 lipca 2008 r. dotyczącej budowy (...) w S.. Na podstawie § 13 ust. 1 i ust. 5 pkt 5.1 i § 17 ust. 1 i 3 umowy pozwana potrąciła 5 % wynagrodzenia netto powódki, tj. łącznie 25651,09 zł na poczet zabezpieczenia roszczeń w okresie gwarancji jakości. Warunki uprawniające powódkę do żądania zwrotu 20 % zatrzymanej kaucji, tj. kwoty 5130,22 zł zostały spełnione albowiem nastąpił potwierdzony protokolarnie przez pozwaną w dniu 30 grudnia 2008 r. odbiór końcowy oraz upłynął ostatni - trzeci – rok gwarancji jakości W wykonaniu umowy pozwana wezwała powódkę do usunięcia usterek ujętych w piśmie z dnia 9 września 2010 r. Powódka bezzwłocznie usunęła usterki, które dotyczyły powierzonego jej zakresu robót budowlanych. Pozostałe usterki nie dotyczyły robót wykonanych przez powódkę. Pozwana pismem z dnia 4 lutego 2011 r. wezwała powódkę do usunięcia wad zasuw DN 150, DN 200, DN 250. Powódka bezzwłocznie przystąpiła do usunięcia wskazanych usterek. Wezwanie okazało się jednak nieuzasadnione albowiem dotyczyło usterek, które nie obciążały powódki. Wobec tego powódka wystawiła fakturę VAT nr (...) z dnia 24 lutego 2011 r. tytułem zwrotu kosztów, które poniosła w związku z

koniecznością skierowania pracownika do wykonania czynności serwisowych na terminalu (...) w S.. Obejmują one koszty wyjazdu i powrotu serwisanta do siedziby powódki oraz koszt robocizny – wynagrodzenie serwisanta z

uwzględnieniem założonego przez powódkę zysku w zwyczajowej wysokości. Potrącenie dokonane przez pozwaną jest bezprzedmiotowe.

Powódka nigdy nie popadła w opóźnienie w wykonaniu umowy. W toku realizacji robót powódka napotkała ze strony pozwanej na liczne przeszkody. Pozwana nie współdziałała z powódką w sposób należyty, w szczególności nie wywiązała się z obowiązku odbioru udostępnienia w terminie frontu robót, czy też nie odbierała w terminie zgłoszonych do odbioru robót. Ponadto należy wskazać, że pierwotnie założony w umowie termin końcowy winien być przedłużony w związku z koniecznością realizowania robót dodatkowych, których

1

powódka w chwili zawarcia umowy przy dochowaniu należytej staranności nie mogła przewidzieć. Pismem z dnia 31 października 2008 r. powódka zgłosiła do odbioru końcowego wykonane na podstawie umowy roboty budowlane. Pomiędzy stronami istniał spór co do wysokości wynagrodzenia za roboty dodatkowe, a pozwana bezpodstawnie odmawiała zatwierdzenia kosztorysów powykonawczych za roboty dodatkowe. Wskutek odroczenia czynności odbiorczych końcowy protokół odbioru prac został sporządzony między stronami dopiero w dniu 30 grudnia 2008 r. Nie wskazywał on na istnienie jakichkolwiek wad istotnych, które pozwalałyby pozwanej na odmowę jego dokonania, zatem za dzień wykonania umowy przyjąć należy dzień zgłoszenia przez powódkę gotowości do odbioru.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że kwestionuje roszczenie co do zasady, jak i co do wysokości. Pismem z dnia 19 marca 2012 r. pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu wierzytelności powódki dochodzonych w niniejszym procesie w kwocie 6298,72 zł ze swoją wierzytelnością w kwocie 14100 zł z tytułu kary umownej objętej notą obciążeniową z dnia 22 maja 2009 r. Zgodnie z art. 498 § 2 k.c. obie wierzytelności umorzyły się nawzajem do wysokości kwoty 6298,72 zł. Wierzytelność dochodzona w niniejszym procesie zatem nie istnieje i stąd powództwo jest bezzasadne. Bezpodstawne są również zarzuty powódki, że nie popadła w opóźnienie w wykonaniu umowy nr (...). Zgodnie z tą umową jej przedmiot miał zostać wykonany do dnia 30 sierpnia 2008 r. Aneksem nr (...) zmieniono termin zakończenia do 30 września 2008 r., a aneksem nr (...) do dnia 31 października 2008 r. Dwukrotne przedłużenie terminu zakończenia robót uwzględniało wszystkie okoliczności zaistniałe na budowie, w tym fakt zlecenia powódce robót dodatkowych. Nie jest prawdą, że pozwana uchylała się od dokonania czynności odbiorczych. Odbiór został dokonany w dniu 30 grudnia 2008 r., gdyż dopiero wtedy roboty zostały zakończone. Opóźnienie w wykonaniu robót nastąpiło z przyczyn obciążających wyłącznie powódkę.

Zaskarżonym wyrokiem z dn. 10.04.2013 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy

1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 6298,72 zł z ustawowymi

odsetkami:

a) od kwoty 5130,22 zł od dnia 1 stycznia 2012 r. do zapłaty

b) od kwoty 1168,50 zł. od dnia 11 marca 2011 r. do dnia zapłaty.

2

2. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1467 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 7 lipca 2008 r. powódka zawarła z pozwaną umowę o roboty budowlane nr 71/08 dotyczącą wykonania robót budowlano – montażowych przy budowie (...)w S..

Na podstawie § 13 ust. 1 i ust. 5 pkt 5.1 i § 17 ust. 1 i 3 umowy pozwana potrąciła 5 % wynagrodzenia netto powódki, tj. łącznie 25651,09 zł na poczet zabezpieczenia roszczeń w okresie gwarancji jakości.

Zgodnie z § 15 ust. 1 łączącej strony umowy okres gwarancji jakości wynosił 36 miesięcy licząc od daty odbioru końcowego.

Protokoły odbioru wykonanych prac były sporządzane na koniec danego miesiąca . Ostatni protokół został sporządzony w dniu 30 grudnia 2008 r.

W myśl § 17 przedmiotowej umowy o roboty budowlane po upływie trzeciego roku gwarancji pozwana zobowiązana była do zwrotu 20 % zatrzymanej kaucji, tj. kwoty 5130,22 zł.

Wcześniej w dniu 24 lutego 2011 r. powódka wystawiła fakturę VAT nr (...) na kwotę 1168,50 zł z terminem zapłaty do dnia 10 marca 2011 r. tytułem zwrotu kosztów nieuzasadnionego wezwania do usunięcia usterek w ramach gwarancji jakości.

Pismem z dnia 19 marca 2012 r. pełnomocnik pozwanej, działając w ramach udzielonego pełnomocnictwa, złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 6298,72 zł z tytułu zwrotu kaucji gwarancyjnej w kwocie 5130,22 zł z umowy nr (...) i faktury nr (...) z dnia 24 lutego 2011 r. w kwocie 1168,50 zł z wierzytelnością w kwocie 14100 zł z tytułu kary umownej naliczonej w nocy obciążeniowej z dnia 22 maja 2009 r.

Sąd Rejonowy zważył, że pozwana kwestionując w odpowiedzi na sprzeciw powództwo co do zasady, jak i co do wysokości w istocie nie negowała w ogólności roszczenia powódki.

Pozwana powoła się na złożone oświadczenie o potrąceniu i wskazała, że wierzytelności stron umorzyły się do wysokości 6298,72 zł. W związku z tym wierzytelność dochodzona przez powódkę w niniejszym procesie nie istnieje i powództwo jest bezzasadne.

3

Nadto pozwana wskazała, że bezpodstawne są twierdzenia powódki o nie popadnięciu w opóźnienie w wykonaniu przedmiotowej umowy o roboty budowlane.

Sąd Rejonowy wskazał, że niniejsza sprawa z uwagi na to, że roszczenie powódki wynika z umowy i nie przekracza kwoty 10000 zł rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym.

W myśl natomiast art. 505⁴ § 2 k.p.c. powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym.

Z kolei na podstawie art 505³ § 3 k.p.c. jeżeli powód dochodzi części roszczenia to sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym tylko wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda.

Sąd Rejonowy przywołując uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lipca 2004 r. , sygn. P 2/04, wskazał, że pozwaną wiążą te same ograniczenia co powódkę. „Konsekwentne respektowanie przez ustawodawcę owej symetrii ograniczeń dotyczących powoda i pozwanego potwierdza niewątpliwie rozwiązanie przewidujące, że powód w postępowaniu uproszczonym jest nie tylko ograniczony w zakresie przedmiotowym roszczeń, które mogą być w tym postępowaniu rozpoznawane, ale także — co należy podkreślić — wiąże go bezwzględny zakaz kumulacji roszczeń, zmiany powództwa oraz zastrzone wymagania dotyczące koncentracji materiału dowodowego. Przyjęcie rozwiązania sugerowanego przez sąd pytający, a więc uchylenie odpowiednich ograniczeń w zakresie środków obrony pozwanego w postępowaniu uproszczonym — w tym, co do dopuszczalności zarzutu potrącenia -prowadziłoby do konsekwencji sprzecznych celem tego postępowania, ale przede wszystkim do naruszenia zasady „równości broni”, rozumianej jako

zrównoważenie pozycji procesowej stron, wyznaczającej rodzaj i zakres dostępnych proceduralnie środków obrony ich praw i interesów na drodze sądowej, a więc tym samym do naruszenia jednej z podstawowych zasad sprawiedliwości proceduralnej".

Sąd Rejonowy dodał, że gdyby nawet podnieść ewentualne wątpliwości co do niedopuszczalności przedstawionej do potrącenia w postępowaniu uproszczonym części roszczenia w kwocie poniżej 10000 zł i przyjąć pogląd odmienny, to i tak w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z taką sytuacją.

Pozwana przedstawiła bowiem do potrącenia z wierzytelnością powódki w kwocie 6298,72 zł wierzytelność w kwocie 14100 zł.

4

To natomiast, że zgodnie z art 498 § 2 k.p.c. obie wierzytelności uległy umorzeniu do wysokości wierzytelności niższej, co zostało zresztą wskazane w oświadczeniu o potrąceniu, nie zmienia tego, że do potrącenia przedstawiono wierzytelność w wysokości ponad 10000 zł.

W ocenie Sądu Rejonowego zgłoszony zatem przez pozwaną zarzut potrącenia nie mógł zostać w niniejszym postępowaniu uwzględniony.

W tym stanie sprawy Sąd Rejonowy na podstawie art. 647 k.c. i przy zastosowaniu § 13 ust. 1 i ust. 5 pkt 5.1, § 15 ust. 1 i § 17 ust. 1 i 3 łączącej strony umowy o roboty budowlane orzekł jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art 98 k.p.c

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła pozwana, zaskarżając go w całości i zarzucając mu :

1) naruszenie przepisu art. 505⁴ § 2 w zw. z art. 505³ § 2 k.p.c. , poprzez jego zastosowanie i uznanie, iż zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwaną nie zasługiwał na uwzględnienie, które to uchybienie skutkowało uwzględnieniem powództwa, podczas gdy pozwana, składając oświadczenie o potrąceniu, przedstawiła do potrącenia grupę samodzielnych i odrębnych roszczeń o zapłatę kary umownej za każdy dzień opóźnienia i w wykonaniu przedmiotu umowy, wobec czego zarzut potrącenia podniesiony w odpowiedzi na pozew uznać należy za prawnie dopuszczalny,

2) naruszenie przepisu art. 505' k.p.c poprzez jego niezastosowanie i nie rozpoznanie niniejszej sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym, pomimo zaistnienia ku temu przesłanek, które to uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy,

3) naruszenie przepisu art. 498 § 2 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż nie doszło do umorzenia obu wierzytelności przysługujących powódce i pozwanej do wysokości wierzytelności niższej, pomimo skutecznego złożenia oświadczenia o potrąceniu przez pozwaną przysługującej jej wobec powódki wierzytelności z tytułu kary umownej z wierzytelnością przysługującą pozwanej o zapłatę kwoty dochodzonej pozwem.

Pozwana wniosła więc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy bądź ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów

5

procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, od powódki na rzecz pozwanej, jak również o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie w całości -jako bezzasadnej i o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powód podniósł, że roszczenie o zapłatę kary umownej, wbrew stanowisku pozwanej, nie jest zbiorem odrębnych i samodzielnych roszczeń powstających z każdym dniem ewentualnego opóźnienia. Podobnie bowiem jak w przypadku roszczenia o zapłatę odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego o jego wielkości decyduje rozmiar opóźnienia w spełnieniu świadczenia obciążającego dłużnika. W konsekwencji, wbrew argumentacji pozwanej, z każdym kolejnym dniem opóźnienia dłużnika nie powstaje oddzielne i samodzielne o roszczenie o zapłatę komentowanej kary umownej, a jedynie zwiększa się rozmiar roszczenia, które powstało z pierwszym dniem tego opóźnienia. Nietrafna jest więc zdaniem powoda argumentacja jakoby pozwana przedstawiając do potrącenia wierzytelność z tytułu kary umownej dokonała kumulacji roszczeń w rozumieniu 505³ § 2 k.p.c.

Ponadto, w ocenie powoda okoliczności niniejszej sprawy w żadnej mierze nie uzasadniały jej zakwalifikowania jako sprawy szczególnie zawilej w rozumieniu art. 505⁷k.p.c

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, w realiach niniejszej sprawy nie było żadnych racji, które przemawiałyby za koniecznością zmiany zaskarżonego orzeczenia lub jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Podkreślić trzeba, że organ pierwszo instancyjny przeprowadził postępowanie dowodowe zgodnie z dyspozycją art. 233 k.p.c, nie przekraczając zarazem zasady swobodnej oceny dowodów.

Sąd Okręgowy podziela przy tym ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy i w związku z tym, wobec braku konieczności ich powtarzania przyjmuje je jako własne.

6

Odnosząc się natomiast do podniesionych w apelacji zarzutów stwierdzić należy co następuje.

W niniejszej sprawie kwestią podlegającą ocenie było to, czy podniesiony przez pozwaną w odpowiedzi na pozew zarzut potrącenia został skutecznie zgłoszony w postępowaniu uproszczonym i mógł tym samym doprowadzić do oddalenia powództwa, zgodnie z wolą pozwanej.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że nie.

Sąd Rejonowy zasadnie bowiem wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, iż pozwana przedstawiła do potrącenia z wierzytelnością powoda w wysokości 6298,72 zł., własną wierzytelność w kwocie 14.100 zł. W szczególności, pozwana nie przedstawiła do potrącenia wierzytelności odpowiadającej swą wysokością, wysokości wierzytelności powoda w kwocie 6298,72 zł., czy też wierzytelności dla której w postępowaniu uproszczonym zastrzeżono górną granicę w wysokości 10.000 zł. Analizując bowiem treść uzasadnienia odpowiedzi na pozew stwierdzić należy, że pozwana w złożonym procesowym zarzucie potrącenia odwołała się do swojego oświadczenia o potrąceniu, w którym z wierzytelnością powoda przedstawiła do potrącenia swoją wierzytelność w kwocie 14.100 zł. z tytułu kary umownej. Pozwana dodała przy tym, że zgodnie z art. 498 § 2 k.c. obie wierzytelności, czyli wierzytelność powoda w kwocie 6.298,72 zł. i wierzytelność pozwanej w kwocie 14.100 zł. umorzyły się nawzajem do wysokości kwoty 6.298,72 zł. Przy czym, jak zauważył Sąd Rejonowy, skutek umorzenia do wysokości wierzytelności niższej,

określony w art. 498 § 2 k. c nie zmienia faktu, że do potrącenia pozwana przedstawiła tak czy inaczej wierzytelność w wysokości przekraczającej 10.000 zł. oraz że jej procesowy zarzut potrącenia dotyczył takiej właśnie wierzytelności.

Tymczasem, zgodnie z art. 505⁴ § 2 k.p.c. zgłoszony przez pozwaną zarzut potrącenia w postępowaniu uproszczonym mógł by być uwzględniony jedynie w przypadku, jeżeli dotyczyłby wierzytelności w wysokości do 10.000 zł. Tak więc, analizując treść odpowiedzi na pozew Sąd Okręgowy podziela ocenę Sądu Rejonowego co do wysokości wierzytelności, której dotyczył zgłoszony przez pozwaną zarzut potrącenia.

Z resztą w apelacji, pozwana nie zakwestionowała tak dokonanej oceny zarzutu potrącenia przez Sąd Rejonowy. Pozwana w apelacji postawiła natomiast zarzut, naruszenia art 505⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art 505³ § 2 k.p.c, poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy okoliczności, iż pozwana składając oświadczenie o potrąceniu, przedstawiła do potrącenia grupę samodzielnych odrębnych roszczeń o zapłatę kar umownych za każdy dzień opóźnienia w

7

wykonaniu przedmiotu umowy i że każde z tych samodzielnych roszczeń nie przekracza kwoty 10.000 zł.

Tyle tylko, że gdyby przyjąć taki sposób określenia wierzytelności pozwanej objętej zarzutem potrącenia, to jednocześnie stwierdzić należy, że pozwana powołując się na art. 505 § 2 k.p.c. w ogóle nie wskazała wysokości wierzytelności objętej takim zarzutem. Pozwana nie wskazała bowiem jednocześnie ile pojedynczych roszczeń i w związku z tym jaka ich wielokrotność i na jaką łączną kwotę składa się na wierzytelność, której dotyczy zarzut potrącenia. Zarzut potrącenia zgłoszony w odpowiedzi na pozew nie dotyczył bowiem 30 wierzytelności pozwanej w wysokości po 470 zł. każda ale jednej wierzytelności w wysokości 14.100 zł. Pozwana nie wskazała też, że zgłaszając zarzut potrącenia korzysta jednocześnie z art. 505^J § 2 k.p.c i tym samym, że jej zarzut dotyczy kilkudziesięciu połączonych wierzytelności. Również w oświadczeniu o potrąceniu z dn. 19.03.2012 r. pozwana potrąciła z wierzytelnością powoda swoją wierzytelność w kwocie 14.100 zł. To strona zdecydowała, że do potrącenia zgłosiła wierzytelność odpowiadającą wysokości kary umownej za okres 30 dni. W tym miejscu należy zaś zauważyć, że kara umowna ma charakter odszkodowawczy i to strony decydują w umowie o wysokości tego „odszkodowania”. Zgodnie z art. 483 § 1 k.c mogą to uczynić poprzez wskazanie „określonej sumy”, przy czym w przypadku kar umownych za zwłokę, określona suma może być ustalona według kryterium (miernika), jakim może być konkretna stawka dzienna. Takie określenie wysokości kary umownej stanowi jednak jedynie kryterium jej obliczenia, za dany okres. W niniejszym przypadku, na podstawie tego kryterium, pozwana określiła wysokość kary umownej za 30 dni na kwotę 14.100 zł.

Analizując zatem zarówno treść procesowego zarzutu potrącenia zawartego w odpowiedzi na pozew, jak i treść oświadczenia o potrąceniu z dn. 19.03.2012 r. stwierdzić należy, że w obu przypadkach pozwana przedstawia do potrącenia swoją wierzytelność w wysokości 14.100 zł.

I także okoliczność, że skutek potrącenia jest taki, iż wierzytelności umarzają się do wysokości wierzytelności niższej nie zmienia faktu, że jedna z tych wierzytelności wynosiła kwotę 6.298,72 zł, a druga kwotę 14.100 zł, stanowiącą karę umowną za okres 30 dni.

W związku z nieuwzględnieniem przez Sąd Rejonowy zarzutu potrącenia, nie był zasadny w ocenie Sądu Okręgowego zarzut naruszenia art. 505¹ k.p.c poprzez jego niezastosowanie.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe okoliczności na podstawie art. 385 kpc Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanej i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

8